

THE ROLE AND DISEASE OF THE HUNGARIAN PRIVATE SECURITY SECTOR IN RELATION TO SPORT SECURITY TASK**A HAZAI MAGÁNBIZTONSÁGI ÁGAZAT SZEREPE ÉS KÓRKÉPE A SPORTBIZTONSÁGI FELADATOK TEKINTETÉBEN**FÁBIÁN Péter¹**Abstract**

"Sport is part of the public good," the preamble to the Sports Act states, stating that "in order to achieve the socially useful goals of sport, the state [...] ensures public safety at sporting events and contributes to the safe conduct of sporting events".

One of the most obvious areas of interconnection between public and private security is the provision of sporting events and sports facilities. Although Baron Coubertin still hoped that the Olympic Games would bring peace and understanding to humanity, in many cases this could not be achieved. The first Olympics after the September 11, 2001. terrorist attacks were held in 2002 in Salt Lake City. It was the first Olympics, the first major sporting event to have already given high priority to security issues [1].

Keywords

security, public safety, private security, sporting events, terrorism

Absztrakt

„A sport a közjó része” – szögezi le a sporttörvény preambuluma, majd az állami feladatokról szólva rögzíti, hogy „a sport társadalmilag hasznos céljainak megvalósítása érdekében az állam [...] gondoskodik a sportrendezvényeken a közbiztonságról, hozzájárul a sportrendezvények biztonságos lebonyolításához”.

A köz- és a magánbiztonság összekapcsolódásának egyik legnyilvánvalóbb terepe a sportrendezvények és sportlétesítmények biztosítása. Ugyan Coubertin báró még azt remélte, hogy az olimpiai játékok a békét és megértést hozzák el az emberiség számára, ám ez jónéhány esetben nem teljesülhetett. A 2001. szeptember 11-i terrortámadás utáni első olimpiát 2002-ben rendezték Salt Lake City-ben. Ez volt az első olimpia, az első nagyszabású sportrendezvény, melyen már kiemelt prioritást élveztek a biztonsági kérdések [1].

Kulcsszavak

biztonság, közbiztonság, magánbiztonság, sportrendezvények, terrorizmus

¹ fabianpeter@topcopgroup.com | ORCID: 0000-0003-0640-6557 | founder, Top Cop Group | Alapító, Top Cop Group

BEVEZETÉS

A sportrendezvények biztonságos lebonyolításának nélkülözhetetlen eleme a hatékony rendezvénybiztosítás, mely sok esetben még napjainkban is komoly kihívást jelent a sportélet szereplői számára.

A sportrendezvények biztonságának jogszabályi alapját a sportról szóló 2004. évi I. törvény jelenti, a részletszabályokat pedig a sportrendezvények biztosításáról szóló 54/2004. (III. 31.) Kormányrendelet határozza meg, illetve további speciális rendelkezéseket találunk az egyes sportági szövetségek szabályzataiban. Miként az ezekből a normákból kiderül, az állam több ponton is szerepet vállal a sportrendezvények biztonságos előkészítése és lebonyolítása érdekében. Így például, a sportrendezvényekkel kapcsolatos kitiltás, habár magánjogviszonyt érint, közjogi normában (a Btk.-ban) nyert szabályozást: a kitiltott néző nem vehet jegyet és nem mehet be a sportrendezvényre, mely nem vitásan magánjogi természetű rendezvény. Tanulmányomban a biztonság–közbiztonság–magánbiztonság főbb aspektusainak egybevetését követően a sportrendezvények biztosításának legfontosabb szabályait tekintem át, és megvizsgálom azt is, hogy a magánbiztonsági vállalkozások mely pontokon vonhatók be a sportrendezvények biztosításába, a vagyonörök, személyörök e feladatkörükben eljárva milyen jogosítványokkal rendelkeznek, illetve milyen feladatokat látnak el.

Kutatási módszerem a témához igazodóan leíró-elemző módszer, mely a rendelkezésekre álló szakirodalom másodelemzésén és a vonatkozó jogszabályok kritikai elemzésén alapul.

ELMÉLETI ALAPVETÉSEK

„Istenek ajándéka, szépség, igazságosság, bátorság, tisztesség, öröm, termékenység, haladás, béke” – ekként méltatta a sportot a modernkori olimpiai játékok atyja, Pierre de Coubertin [2]. A sportnak, legyen szó a szellem vagy a test edzésének bármely formájáról, valóban számos pozitív hozadéka van – és ezen előnyök közül jónéhány olyan akad, melyet nemcsak a sport gyakorlói, hanem a sportrendezvények nézői is élvezhetnek.

A sport méltatása

A sport szó francia eredetű, a szórakozást jelentő *„desport”* kifejezésre vezethető vissza, mai értelmében először 1829-ben használták, értve alatta minden olyan fizikai aktivitást, melyhez a testi erő mellett szellemi tevékenységre is szükség van, és amely, túl azon, hogy hozzájárul az ember egészségéhez, még örömet is okoz [3].

A sport jótékony hatásai az élet számos területén megmutatkoznak. Jelentős szerepet játszik az egészségmegőrzésben és egészségfejlesztésben, a nevelésben, az oktatásban. Lehetővé teszi az olyan magasztos érzelmek kifejezését és megélését, mint amilyen a hazaszeretet, a nemzeti büszkeség, a szolidaritás. Közösséget épít, kötődést alakít ki emberek között.

Az, hogy a sport hatást gyakorol a nemzetgazdaságra, aligha képezi vita tárgyát. A sportnak politikai vonatkozásai is lehetnek, köszönhetően a gazdasági hatalom és a politikai hatalom közötti sajátos viszonyrendszernek; az ókori olimpiai játékokat is politikai céllal szervezték meg, azért, hogy a valamiképpen enyhíteni tudják a görög városállamok közötti feszült helyzetet, és legalább a játékok idejére fel tudják függeszteni a háborúskodást [4].

A magyar kormány egy évtizede kiemelt prioritásként kezeli a sportot, számottevő összegeket fordít és jelentékeny energiákat mozgósít arra, hogy hazánk minél több nemzetközi sportesemény megrendezésének jogát nyerje el, illetve, hogy megfelelő számban álljanak rendelkezésre ezen sportesemények befogadására szolgáló létesítmények.

Szokás a nemzetközi sporteseményekre az erőszak és a rasszizmus elleni fellépés eszközeként tekinteni, e kérdésben ugyanakkor érdemes óvatosnak lennünk, a tapasztalat ugyanis azt mutatja, hogy a futballrendezvények nézői közül némelyek olykor elragadtatják magukat, és gyűlöletkeltő, rasszista megnyilvánulásokkal rombolják a sport nemes eszméjét [5].

A sportesemények pszichológiája

A nagy nézőközönséget vonzó sporteseményeket – így az olimpiákat, a labdarúgó tornákat – speciális arénákban, stadionokban rendezik meg. A stadion minden tekintetben különleges, egyedi atmoszférájú hely, vagy – ahogy Freyer Tamás [6] fogalmaz – „*misztikus szentély*”, melyben az ókori görögök az isteneikhez fohászkodtak a győzelem reményében, ám amelynek sajátos hangulata a ma emberét sem hagyja érintetlenül. Ezt a sajátos hangulatot erősíti a stadionok kialakítása, a hozzáadott technika: a küzdőteret körbe ölelő lelátók felerősítik a hangokat, a hangszórókból zene harsog, a hatalmas kivetítőkön úgy láthatjuk a játékosokat vagy a stadion másik végében ülő szurkolókat, mintha ott állnánk mellettük. A sajátos hangulatért azonban leginkább a jelenlévő embertömeg felelős: a modern arénák befogadóképessége több tízezer fő [7].

A sportrendezvények modern elméletei

A XX. század kutatói ennél árnyaltabban ítélik meg a kérdést, többségük (például Reicher, Stott, Drury) azt az álláspontot képviseli, hogy a tömeg részévé válás nem jelenti egyúttal az identitását feladását, pusztán csak arról van szó, hogy az egyén átmenetileg fontosabbnak tartja a társas identitást [8]. Reicher ebből kiindulva mutat rá azokra a veszélyekre, melyek abból adódnak, ha a rendbontás okán fellépő rendőri szervek homogén egészként kezelik a tömeget. Mindaddig ugyanis, amíg a rendezvények békés mederben folynak, a résztvevők meghatározó többsége mérsékeltnek tekinti magát és ekként is viselkedik, ha pedig rendzavarást tapasztal, maga is igényli, hogy a hatóságok fellépjenek a rendtensekkel szemben. Ám amennyiben a rendőrség a tömeget homogénnek és annak valamennyi tagját egyformán veszélyesnek tekinti, az aránytalan és eltúlzott fellépés „*radikalizálja és az erőszakos kisebbség mellé állítja a mérsékelt tömeget, minek következtében beindul az eszkalációs folyamat*” [9.], [10].

A BIZTONSÁG ASPEKTUSAI

Az emberiség történetét végigkíséri az egyén biztonság iránti vágya és a biztonság ellen ható tényezők folytonos küzdelme. Az ember „*környezete és saját maga által veszélyeztetett lény*” [11], fenyegetést jelent rá a másik ember, a társadalom, a természeti és technikai környezet, nemritkán pedig önnön cselekedetei. Ezzel együtt minden ember örök vágya, hogy életét a lehető legnagyobb biztonságban élhesse. Nem egyszerű dolog megtalálni a biztonság azon szintjét, mely egyszerre optimális az egyén, az egyének közösségei és a társadalom egésze számára. Totális biztonság nincsen, az ennek megközelítésére irányuló

kísérletek egyfelől a fejlődés ellen hatnak, másfelől nagyban csorbítják az emberi szabadságokat. A biztonság hiánya vagy alacsony mértéke sem kedvező azonban, az állandó bizonytalanság, a félelemérzet ugyanis negatívan hat az emberek teljesítményére [12].

A biztonság fogalma

A biztonság összetett, több tényező által meghatározott fogalom, mely egy olyan optimális állapotot fejez ki, melyben egy adott ország, társadalom értékei és érdekei, lakossága és vagyona mentes mind a külső, mind a belső fenyegetésektől [13].

A biztonság fogalmának értelmezése kultúránként, történelmi koronként változik, függ az adott ország, közösség politikai berendezkedésétől, gazdasági, társadalmi helyzetétől, de még az aktuálpolitikától is. Míg a korábbi évezredekben a biztonság alatt kizárólag katonai, védelempolitikai biztonságot értettek, addig ez mára jelentősen megváltozott: előtérbe kerültek a biztonság egyéb – társadalmi, gazdasági, politikai, pénzügyi, egészségügyi, környezeti stb. – aspektusai. Tovább bonyolítja a kérdés megítélését, hogy a biztonságnak létezik objektív és szubjektív értelmezése: az előbbi esetben a fenyegetettség valós, míg az utóbbi esetében csak vélelmezett, az pedig korántsem biztos, hogy e két értelmezés fedésben van egymással. Ráadásul, nem minden ország, közösség esetében alakul azonosan a fenyegetettség-küszöb, könnyen lehet ugyanis, hogy ugyanazt a szituációt az egyik ország, közösség a biztonságot veszélyeztető fenyegetésként, a másik ellenben elfogadható helyzetként értékeli [14].

A közbiztonság mibenléte

A közbiztonság a biztonság elsődleges, meghatározó jelentőségű eleme, melyet definiálhatunk közállapotként és államcélként [15.]. A közbiztonság – hasonlatosan a biztonsághoz – egyfelől egy szubjektív kategória, egy olyan optimális állapot, melyben a polgárok biztosak lehetnek abban, hogy sem személyüket, sem vagyontárgyaikat nem fenyegeti semmilyen veszély. E megközelítésben az, hogy az egyén mit gondol a közbiztonságról, döntő módon függ az érdekeitől, értékrendszerétől, és legalább ennyire attól, hogy milyen információkkal bír a körülötte lévő világ dolgairól, a kívülről érkező tényleges veszélyekről. Másfelől értelmezhetjük a közbiztonságot államcélként, olyan célként, melynek elérésére és fenntartására a végrehajtó hatalom tesz kötelezettségvállalást: az állam garantálja polgárai számára, hogy nem kell semmiféle veszélytől tartaniuk, ha pedig a veszély ennek ellenére bekövetkezne, úgy mindent megtesz annak elhárítására [16]. Az ezirányú állami kötelezettségvállalásnak ugyanakkor van egy súlyos korlátja: az állam a közbiztonság sérthetlenségére nem tud garanciát vállalni, pusztán csak annak védelmére vállalkozhat [17].

A közbiztonság értelmezése az Alkotmánybíróság több határozatában is előkerül, ezek közül is kiemelendő a 13/2001. (V.14.) AB határozat, mely kimondja, hogy a közbiztonság „alkotmányos értéktartalommal bír”, *sine qua non*-ja minden demokratikus államnak, tartalmát ugyanakkor meghatározza az adott társadalom demokrácia szintje [18], [19]. Ezzel együtt azonban a közbiztonság egy, a fenyegetések elhárítására, a bekövetkezett veszélyek megszüntetésére szolgáló komplex rendszer is, mely működőképességéhez elengedhetetlen az állam és az állampolgárok közötti együttműködés: az állam csak abban az esetben tud eleget tenni a közbiztonság védelmére tett vállalásának, ha a polgárok maguk is megtesznek mindent a veszélyek elkerülése érdekében. A közbiztonság – mutat rá Németh [20] – „kollektív társadalmi termék, messze nem kizárólag a rendészeti tevékenység produktuma”. A közbiztonság tehát nem létezhet állampolgári „önvédelem” nélkül; ez utóbbi

hiánya azt mutatja, hogy az állam és az egyének közötti, biztonság megteremtésére és védelmére szolgáló kooperáció nem megfelelő. A biztonság ugyanis az állam és a társadalom együttműködésének, közös munkájának az eredményeként jöhet csak létre, mindebben pedig fontos szerephez jutnak a rendvédelmi szervek, a települési önkormányzatok, a polgárok különféle szerveződésai (leginkább a polgárőrség) – nem utolsósorban pedig a magánbiztonsági vállalkozások.

A magánbiztonság fogalma és alkotmányjogi megalapozottsága

A magánbiztonság – a legáltalánosabb értelmezést alapul véve – „*olyan kívánatos jogállapot, amelyben a személy és a jogi személy a magánjogban kifejeződő szabadságjogainak, gazdasági, szociális és kulturális jogainak egyenjogúsága, valamint jogos érdekeinek érvényesülése szavatolt*” [21]. A magánbiztonság megteremtése sokáig az állam kizárólagos feladata volt, az állam rendészeti monopóliuma azonban az elmúlt néhány évtized során megtört, a kormányok, döntéshozók pedig kénytelenek tudomásul venni, hogy pusztán közhatalmi eszközökkel már képtelenség a polgárok vagyoni biztonságát garantálni, az esetek nagy részében jóval hatékonyabb és gazdaságosabb, ha meghatározott tevékenységeket kiszerveznek [22]. Napjainkra nemzetközi trenddé vált, hogy az állam egyre szélesebb körben engedi a magánszemélyek és a jogi személyek számára, hogy piaci alapon működő magánbiztonsági cégek szolgáltatásait vegyék igénybe [23].

A magánbiztonság alkotmányjogi alapjait az Alaptörvény V. cikke rögzíti, eszerint „*mindenkinek joga van törvényben meghatározottak szerint a személye, illetve a tulajdona ellen intézett vagy az ezeket közvetlenül fenyegető jogtalan támadás elhárításához*”. Ez a rendelkezés egy teljesen új, a korábbi Alkotmányban nem szereplő jogot határoz meg, lényegében a büntetőjogi jogintézmény, a jogos védelem alkotmányjogi elismerését jelenti. Lényeges leszögezni, hogy az Alaptörvény csak az alapjog kereteit, főbb pontjait határozza meg: a támadásnak, melyet az arra jogosult el kíván hárítani, jogtalannak és közvetlenül fenyegetőnek kell lennie. További feltétel, hogy a támadásnak közvetlenül a személy vagy a tulajdon ellen kell irányulnia. Azt ugyanakkor az Alaptörvény nem határozza meg, hogy a megtámadott természetes személynek személyesen kellene fellépnie a jogtalan támadás ellen, márpedig, ebből az következik, hogy az érintett igénybe veheti magánbiztonsági vállalkozások e célra irányuló szolgáltatásait is [24].

Magyarországon a magánbiztonság intézményi, szervezeti feltételeit a személy-, vagyoni védelmi és magánnyomozói kamaráról szóló 1998. évi IV. törvény teremtette meg, jelenleg e törvény alapján nyílik lehetőség magánbiztonsági vállalkozások alapítására és működtetésére. Az 1998-as kamarai törvény egyes szakaszait vizsgálva mondta ki az Alkotmánybíróság, hogy a köztulajdon és a magántulajdon védelme között nem tehető különbség [25]. A tulajdonosok – legyenek azok akár az állam szervei, akár természetes vagy jogi személyek – megbízást adhatnak az arra feljogosított vállalkozásoknak meghatározott biztonsági feladatok ellátására. Lényeges ugyanakkor hangsúlyozni, hogy a magánbiztonsági vállalkozások jogosítványai jóval szűkebb körűek, mint azok, amelyekkel az állami, rendvédelmi szervek rendelkeznek. Tevékenységüket a megbízóval kötött szerződés alapján végzik, a közöttük fennálló jogviszonyra a polgári jog szabályai vonatkoznak, jogosultságaik pedig csakis addig terjednek, ameddig a megbízó jogosítványai [26]. Működésük engedélyezése és ellenőrzése ugyanakkor a rendőrség hatáskörébe tartozik, a tevékenység végzésének szabályai így a közjog területére esnek [27].

A SPORTRENDEZVÉNYEK BIZTONSÁGOS LEBONYOLÍTÁSA

A sportrendezvények biztonságos lebonyolítása két, szakmai, technikai szempontból jól elkülöníthető, ám egymással mégis szoros kapcsolatban álló területre tagolható: az egyik a létesítménybiztonság, a másik pedig a rendezésnek, a rendezvény lebonyolításának a biztonsága, vagyis a biztosítás [28].

A sportrendezvények biztosítása

Rendezvénybiztosításon – legáltalánosabb megközelítésben – a tudatos elemzések, hatástanulmányok, a tervszerű intézkedések, a folyamatos monitorozás és helyzetértékelés összességét értjük, mely az adott rendezvény zavartalanságának, a személy- és vagyonszükség lehetőségeinek legnagyobb fokának elérését célozza. Konkrétabban megfogalmazva: a rendezvénybiztosítás azt igyekszik elérni, hogy „a rendezvényt a szervezőktől független rendkívüli esemény ne zavarja meg, ne hiúsítsa meg” [29].

A rendezvénybiztosítás feladatai a következőképpen azonosíthatók: a rendezvény jellege, célja által indokolt tárgyi és személyi feltételek, a szükséges infrastruktúrák biztosítása; a rendezvények megelőzése, a feltehetően rendezvény magatartást tanúsítani kívánó személyek felismerése, kiszűrése, kiemelése; a rendezvényen részt vevő személyek (legyenek jelen bármilyen minőségben) személyi és vagyonszükségének megőrzése; a havária, rendezvény stb. miatt megbomlott rend mielőbbi helyreállítása; a rend megbomlására vezető okok feltárása, a rendezvénybiztosítás elemzése, értékelése [30].

A sportrendezvények biztonságának jogszabályi alapját a sportról szóló 2004. évi I. törvény (a továbbiakban: sporttörvény) jelenti, a részletszabályokat pedig a sportrendezvények biztosításáról szóló 54/2004. (III. 31.) Kormányrendelet határozza meg, illetve további speciális rendelkezéseket találunk az egyes sportági szövetségek szabályzataiban.

A sporttörvény elsődlegesen az állam sportrendezvényeket érintő szerepét és felelősségének terjedelmét határozza meg, eszerint az állam köteles gondoskodni a közbiztonságról, emellett köteles hozzájárulni a rendezvények biztonságos lebonyolításához [31].

A sportrendezvények biztonsági szempontból háromféleképpen lehetnek: normál, fokozott, illetve kiemelt biztonsági kockázatú. A minősítést az úgynevezett Minősítő Bizottság javaslata alapján az Országos Rendőr Főkapitányság (a továbbiakban: ORFK) végzi; a Minősítő Bizottságba az ORFK hat, a látványsportágak országos szakszövetségei egy-egy, további, a sporttörvényben meghatározott szervek ugyancsak egy-egy tagot delegálnak [32].

A sporttörvény külön fejezetben rendelkezik a sportlétesítményekről, illetve a sportrendezvények szervezési kérdéseiről. Elegendő felidézni a közelmúlt stadionkatasztrófáit ahhoz, hogy felismerjük, mennyire fontos az a rendelkezés, mely szerint csak olyan új sportlétesítmény építésére, illetve már létező építmény felújítására adható engedély, amely minden tekintetben megfelel a biztonságosság követelményeinek [33]. A „*versenyrendszerben szervezett versenyek lebonyolítására alkalmas sportlétesítmények*” esetében ellenőrzési kötelezettséget ír elő a törvény: minden verseny előtt, de legalább évi egy alkalommal biztonságtechnikai ellenőrzést kell tartani a rendőrség, a szakhatóságok és érintett szervek (például katasztrófavédelem, mentőszolgálat), valamint az érdekeltek (így többek között a szövetség, az ingatlanulajdonos, a rendezvény szervezője, illetve rendezője) bevonásával [34].

A biztonságtechnikai ellenőrzésnek ki kell terjednie a sportlétesítmény vizsgálatára (például, hogy milyen állapotban vannak a kerítések, a bejáratoknál vannak-e szűkítő folyosók, áll-e rendelkezésre elegendő parkolóhely stb.), a nézőtéri lelátó és a szektorok vizsgálatára (milyen állapotban vannak az ülőhelyek, a büfék, a mellékhelyiségek, mennyire vannak felszerelve az elsősegélynyújtó helyek, biztosítottak-e a menekülőutak, biztonságosan el vannak-e választva egymástól a hazai és a vendég szurkolói helyek stb.), továbbá a biztonságtechnikai berendezések (beléptető rendszerek, kamerarendszer, hangosbemondó stb.) működőképességének vizsgálatára [35].

A sportlétesítmények tulajdonosának, illetve üzemeltetőjének a létesítményre vonatkozó, négy évre szóló biztonságtechnikai fejlesztési tervvel és az annak megvalósítását garantáló költségtervvel kell rendelkeznie [36]. A biztonságtechnikai fejlesztési tervet az országos sportági szakszövetség véleményezi [37].

A szervező és a rendező felelőssége a sportrendezvény biztonságos lebonyolításáért

A sportlétesítmény biztonságosságáért – miként azt a fentiekben megállapítottuk – a tulajdonos, illetve az üzemeltető tartozik felelősséggel. A sportrendezvények lebonyolításáért, valamint a rendezvény ideje alatt a létesítményen belüli biztonságért a szervező felel [38]. Sportrendezvény szervezője – főszabály szerint – csak sportszervezet (sportegyesület), sportági szövetség, szakszövetség lehet [39]. A sporttörvény csak a versenyrendszerű labdarúgás esetében rendelkezik úgy, hogy a szervező köteles hivatásos (vagyis megfelelő végzettséggel rendelkező) biztonsági felelőst alkalmazni [40]. A szervező dönthet úgy, hogy rendezőt vesz igénybe a biztonsági, rendfenntartási, szervezési feladatok ellátására; ebben az esetben a szervezőt és a rendezőt egyetemleges felelősség terheli [41].

A szervező felelőssége attól az időponttól áll fenn, amikor a résztvevők megjelennek a sportrendezvény helyszínén, és egészen addig tart, amíg az utolsó résztvevő is elhagyja a sportlétesítményt [42]. 2019 óta a nézők elvonulásának biztosítására is kiemelt figyelmet kell fordítani, ezért, ha a rendőrség vagy a rendőrség távollétében a szervező úgy ítéli meg a helyzetet, hogy az ellenérdekelt szurkolói csoportok közterületi konfrontációja másként nem kerülhető el, megteheti, hogy a nézőket, illetve a nézők egy részét visszatartja (vagyis lényegében a szabad mozgásukban korlátozza) [43]. A kiemelt labdarúgó mérkőzéseket illetően további kötelezettségek terhelik a vendégcsapat sportegyesületét, amennyiben köteles a vendégszurkolók helyszínre utazását, illetve hazautazását megszervezni, továbbá az utazás ideje alatt az utazó rendezőt, a meccs során a vendég rendezőt biztosítani [44].

A szervező (és ha van, a rendező), köteles megtenni minden, a rendezvény biztonságos lebonyolítása érdekében szükséges intézkedést, illetve, ha az adott intézkedésre valamely hatóság jogosult, úgy köteles a hatóságnál kezdeményezni az intézkedés megtételét. Amennyiben a szervező nem tesz eleget a jogszabályokban, sportszövetségi szabályzatokban stb. meghatározott kötelezettségének, úgy a sportszövetség fegyelmi eljárást folytat le vele szemben [45]. A gyakorlat azt mutatja, hogy marasztaló döntés esetén a szervező a helytállási kötelezettség egy részét áthárítja a rendezőre [46]. A fegyelmi büntetéseket a Kormányrendelet sorolja fel; kiszabható például a sportszövetség által folyósított juttatások megvonása; zárt kapus mérkőzés elrendelése; az adott mérkőzés eredményének megsemmisítése; versenyből kizárás; sportszövetségből kizárás; pénzbüntetés [47].

A labdarúgó mérkőzéseknél – miként arról a fentiekben már esett szó – a sportági szövetség köteles biztonsági felelőst alkalmazni. Miután a Magyar Labdarúgó Szövetség (a

továbbiakban: MLSZ) részletesen rögzíti szabályzatában, milyen szakképesítéssel kell rendelkeznie a biztonsági felelősnek, így a szervező felelőssége korlátozott, lényegében arra terjed ki, hogy a lehető legnagyobb gondossággal járjon el a biztonsági felelős kiválasztásakor. A biztonsági felelős helytállási kötelezettsége gyakorlatilag teljes körű, és csak kivételes esetben háríthatja át, mégpedig akkor, ha a vendégszektorban bekövetkezett rendbontás a vendég rendező jogszabálysértő vagy szabályzattal ellentétes eljárására vezethető vissza [48].

Az 54/2004. (III. 31.) Korm. rendelet egyes sportrendezvények vonatkozásában az általánoshoz képest szigorúbb szabályokat állapít meg, ez a helyzet többek között bizonyos sportágak (az úgynevezett látványsportok, vagyis a labdarúgás, a vízilabda, a kézilabda, a kosárlabda, a magasabb bajnoki osztályban játszott jégkorong) esetében, továbbá akkor, ha az esemény jelentősége (például nemzetközi mérkőzés), a rendezvény helyszíne (például közterület), a nézők és résztvevők várható létszáma (minimum ötezer fő), vagy a fellépő csapattal kapcsolatban korábban elkövetett rendbontás indokolja az átlagosat meghaladó figyelmet igényel [49]. Alapesetben a sportrendezvény szervezője saját belátása szerint dönthet rendező alkalmazásáról, ellenben a most (példálózó jelleggel) felsorolt sportesemények szervezőit ilyesfajta választási lehetőség nem illeti meg, kötelesek mindenképpen rendezőt vagy rendező szövet bevonni [50].

A közterületen megrendezett, ötezer fő feletti résztvevővel számoló vagy forgalomeltereléssel, forgalomkorlátozással járó sportrendezvények szervezői a területileg illetékes rendőrkapitányságnál – díjazás fejében – rendőri biztosítást igényelhetnek. Ebben az esetben tehát egy, a rendőrség által nyújtott szolgáltatásról van szó; a feladatra a rendőrök önként jelentkezhetnek, a vállalt munkát szabadidejükben végzik el külön juttatás fejében. Jogállásukra ugyanakkor ezen idő alatt is a szolgálati törvény szabályai vonatkoznak, ha pedig a körülmények indokoltá teszik, akkor „*szolgálatba helyezik magukat*”, és a rendőrségi törvényben írtak szerint intézkednek [51].

A fentebb említett sportrendezvény kategórián belül a rendőrség, a Személy-, Vagyonvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamara (a továbbiakban: Kamara) és az érintett sportszövetség képviselőiből álló testület, a korábban már említett Minősítő Bizottság kiemelt biztonsági kockázatúnak minősíthet rendezvényeket. Az ilyen sportrendezvény biztosítását – a szervező és a kötelezően alkalmazandó rendező mellett – a rendőrség közfeladatként látja el, vagyis tevékenységéért ez esetben nem jár külön díjazás [52].

Újabb tendencia, hogy – főként a labdarúgás sportág esetében – a rendező tevékenysége differenciálódik: a *Safety and Security* komplexitás tekintetében az előkészítésre helyeződik át a hangsúly. Ezt mutatja az is, hogy a sporttörvényben megjelent a közreműködő kategóriája (2019 januárjától; [53], amely fogalmilag, feladatkört és jogkört tekintve jelentősen eltér a vagyonőrtől. A közreműködő alkalmazásának rációja azon a felismerésen alapul, hogy a nézők egyre magasabb színvonalú tájékoztatást és az eddigieknél „nézőbarátabb” kiszolgálást igényelnek. Így stewardok, közreműködők fogadják a stadionba belépőket, nem pedig fegyveres biztonsági őrök, így a nézőnek nem kell már a kapukhoz érve kriminalizálva éreznie magát, a rendező, illetve a vagyonőr pedig csak akkor jelenik meg, amikor közbelépése valóban indokolt [54].

A magánbiztonság szerepe a sportrendezvények biztosításában

Rendezőként, illetve rendező szervként alkalmazott személyekkel, vállalkozásokkal szemben a jogalkotó szigorú feltételeket támaszt: rendező csak az lehet, aki személy- és vagyónvédelmi igazolvánnyal rendelkezik, megfelel a jogszabályban és a sportági szakszövetség szabályzatában előírt szakképzettségi, -képesítési elvárásoknak; rendező szervként pedig kizárólag a személy- és vagyónvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól szóló 2005. évi CXXXIII. törvény (a továbbiakban: SzVMtv.) hatálya alá eső vállalkozásokkal köthető szerződés. Mindebből az is következik, hogy azoknak, akik rendezőként, rendező szerv vezetőjeként sportrendezvény biztosítására vállalkoznak, be kell tartaniuk a sporttörvény, az SzVMtv., a végrehajtási rendeletek, a szövetségi szabályzatok rendelkezéseit is.

Lényeges, hogy a rendező e minősége a külső jelek (ruházat, jelvény stb.) alapján egyértelműen felismerhető legyen. A rendező, a rendező szerv minden esetben a szervező utasításai alapján köteles eljárni, utasításnak kell tekinteni a szervező szabályzatában, valamint a versenykiírásokban írtakat is. A rendezői feladatokat ellátóknak kiemelt figyelmet kell fordítani a beléptetés szabályosságára: önmagában azzal jelentős mértékben csökkenthető a rendbontás veszélye, ha már a belépésnél megszűrik a nézőközönséget [55].

A sportrendezvényről a megtartás tervezett napját megelőzően legalább tizenöt nappal kell írásban értesíteni a területileg illetékes rendőrkapitányságot, Budapesten a Budapesti Rendőr-Főkapitányságot. A tájékoztatásért a szervezőt terheli a felelősség. A szervező ezen túlmenően köteles a potenciális nézőközönséget is tájékoztatni – a sportlétesítményben és azon kívül elhelyezett hirdetésekben – arról, milyen feltételek mellett látogatható a sportrendezvény. E tájékoztatás szövegét – lényegében általános szerződési feltételként – a bérleten, belépőjegyen is szerepeltetni kell. A rendezvényt biztosító örök egyik lényeges feladata annak ellenőrzése, hogy a sportrendezvényre belépni szándékozó személyek rendelkeznek-e érvényes bérlettel, belépőjeggyel, illetve megfelelnek-e a mondott feltételeknek. Így a belépésre jelentkező személy nem állhat felismerhető módon szeszessital, kábítószert, bármilyen bódító hatású szer hatása alatt, és nem is birtokolhat ilyen szereket. Nem tarthat magánál olyan tárgyakat, melyek veszélyeztetik a rendezvény biztonságát, és amelyek bevitelét a szervező megtiltotta, és erről a belépőjegyet megvásárlókat tájékoztatta. Nem vihet be tiltott önkényuralmi jelképet, gyűlöletre uszító zászlókat, feliratokat. A beléptetést végző öröknek tehát mindezeket ellenőrizniük kell, miként azt is, hogy a belépni szándékozó személy nem áll sem eltiltás, sem kitiltás hatálya alatt [56].

Ha a szervező a nézők egyedi azonosítására alkalmas beléptető rendszert alkalmaz, akkor csak olyan bérletet, jegyet értékesíthet, amely a néző nevére szól. Ebben az esetben a rendező beléptetést végző alkalmazottja jogosult (és egyúttal köteles is) ellenőrizni a belépésre jelentkező személyazonosságát, hogy azt egybe tudja vetni a bérleten, jegyen feltüntetett személyi adatokkal; amennyiben az adatok nem egyeznek, úgy köteles megtagadni a belépést [57].

A sportrendezvények magánbiztosítására vonatkozó szabályozás értékelése

A tömegrendezvények, nagylétszámú nézőközönséget vonzó sportrendezvények biztosítása az egyik legjobb példa az állami és a magánszektor együttműködésére. Arra azonban, hogy ez az együttműködés érdemi és hatékony legyen, minden korábbinál nagyobb szükség van: ugyanis éppen ezek azok a rendezvények azok, melyek az „új típusú

kihívások” – mint amilyen a terrorizmus, a tömeges illegális migráció – szempontjából különösen kitettnek számítanak.

A XXI. század eleje – miként arra a fentiekben rámutattam – egy „új típusú” terrorizmust hozott el, a hálózatszerűen működő terrorista sejtek vagy éppen a magányos terroristák kora ez, a terroristáké, akik támadásaikhoz célzottan keresik az olyan helyszíneket, ahol sok ember van egyszerre jelen, és ahol a biztosítás nehezen megoldható. Az elmúlt egy–másfél évtized terrorista támadásai alapján látható a tendencia, hogy az „olcsó terrorizmus” irányába tolódnak el az ilyen cselekmények. Ebből következően sokkal nagyobb veszélyt hordoznak magukban a nem állami rendezvények, amelyek biztonságának vonatkozásában a magánszektor a meghatározó. Ez új, eddig ismeretlen veszélyeket, egyben új, eddig ismeretlen feladatokat jelent a szektor számára. Mindeközben lényegében nincsen e vonatkozásban érdemi tapasztalat, nincsen oktatható tudásanyag. Igaz, Magyarországon terrortámadás még nem történt, de a hazai vagyonbiztosítási szakmában dolgozók így is érzékelik a fenyegetettséget.

ÖSSZEGZÉS ÉS HELYZETKÉP

A biztonság megteremtése rendkívül összetett feladat, erre szolgálnak példaként a nagy tömegeket vonzó sportrendezvények, melyek biztosítása nem nélkülözheti az érdekeltek, vagyis a rendőrség, a katasztrófavédelem, a mentők, a sportági szövetségek és a magánbiztonsági vállalkozások együttműködését, azaz a komplex biztonsági együttműködést. Ebből következik az is, hogy törvényes és hatékony magánbiztonsági szolgáltatáshoz nem elegendő pusztán a működés kereteit meghatározó jogszabályokat megalkotni, lényeges az is, hogy megfelelőképpen összehangolják a biztonsági ágazat valamennyi szereplőjének tevékenységét, és emellett elengedhetetlen a szektorban foglalkoztatottak képzési, továbbképzési, sőt, önképzési hátterének a biztosítása. Egyet kell értenem a Cserny–Christián szerzőpáros megállapításával: mivel „*e feltételrendszer hazánkban csupán részlegesen áll rendelkezésre, a sportrendezvények biztonsága területén a feladatellátás szakmai minősége csorbát szenvedhet*” [58].

Tanulmányomban rámutattam arra, hogy Magyarországon a jogalkotó a vagyonvédelmi, magánbiztonsági tevékenység törvényi szabályozása tekintetében folyamatosan késedelemben van. A következőkben szeretném összefoglalni munkám lényegi meglátásait és egyben objektív szókimondó, feltáró kritikával meghatározni az ágazat valós problémáit.

Láthattuk, hogy több, mint nyolc évig nem létezett ágazati törvény, az 1998-ban elfogadott jogszabály pedig már az elfogadása pillanatában több ponton is kifogásolható volt, ám ugyanez elmondható a hatályos normáról, a 2005. évi CXXXIII. törvényről is, melyet kihirdetése óta csaknem harminc alkalommal kellett módosítani. Emögött az a szomorú tény húzódik meg, hogy a döntéshozók mind a mai napig nem tekintik egyenlő partnernek a magánbiztonsági szakmát, az ágazat szereplőit valójában egyetlen esetben sem vonták be a jogalkotás előkészítésébe. További kérdéseket vet fel számomra számos hiányzó vagy téves jogszabályi rendelkezés is.²

² Értelmezhetetlen azon jogalkotói szándék, mely a 9/2006 (II.27) IM rendelet eredményez. Bár állami képzésben BSC és már MSC szintű végzettséget eredményező képesítést lehet szerezni, ennek ellenére a rendelet alapján ezen szakképesítés birtokosa nem jogosult szakértői tevékenység végzésére, ellenben OKJ-s képzésben szerzett végzettséggel rendelkező igen.

Láthatóak azonban – véleményem szerint – pozitív tendenciák is, leginkább az állami oktatás létrejöttével. Komplex ismereteket biztosító BSc és MSc képzés keretében lehetséges már szakirányú diplomát szerezni, a tudományos szintű szakmai műhelyek a doktori képzést a rendészettudomány és biztonságstudomány megközelítéséből is lehetővé teszik.³

Aligha vitatható, hogy a tömegrendezvények, a sportrendezvények az egyik legelköltségesebb példái az állami és a – rendszerváltás során primátust szerzett magántulajdon létrejöttével okszerűen kialakult – magánbiztonsági ágazat speciális szaktudást igénylő területének együttműködésére. Elsődlegesen azért, mert napjainkra a sport – mint az egyik legjelentősebb tömegszórakoztató erő – globalizálódott. A világrendezvények résztvevői és látogatói létszáma progresszívan emelkedő. Egyre több a látványsport. Újabb és újabb sportágak jönnek létre, a sportlétesítmények befogadó képessége, így a kezelendő tömeg mértéke is emelkedik. Ezek újabb és újabb taktikákat és módszereket, új megközelítéseket igényelnek. Ezzel párhuzamosan ugyanakkor azt tapasztaljuk, hogy a világban jelen lévő etnikai, vallási feszültség nem csökken, a terrorizmus egyre inkább az olcsó (viszonylag kis befektetést igénylő), de látványos hatást ígérő cselekmények irányába halad. Ennek okán napjaink legjellemzőbb terrorista célpontjai a sport- és tömegrendezvények, melyeken gyakorlatilag fegyver alkalmazása nélkül, minimális költség és előkészület mellett a korunkra jellemző magányos terrorista elérheti célját. Ezen szempontok is azt igazolják, hogy a rendezvények, sportrendezvények magánbiztonsági feladatai tekintetében a speciális szaktudás és képzettség megkövetelése indokolt és elkerülhetetlen.

Kimondhatjuk, hogy kardinális kérdés a rendezvény helyszínének infrastrukturális megfelelősége is. E vonatkozásban elmondható, hogy hazánkban exponenciális fejlődés tapasztalható, világszínvonalú létesítmények készültek, amely biztonsági szempontból is minden tekintetben alkalmasak funkcióik betöltésére. Számomra optimizmusra ad okot a másik tényező vizsgálata is. Hiszen szemmel látható, hogy a 1990-es/2000-es évek elejére még jellemző sporthuliganizmus szignifikáns mértékben visszaszorult. A sportrendezvények ismét a sportról szólnak. Számos szakszövetség és a nemzetközi szövetségek is életképes együttműködési és biztonsági szabályrendszereket dolgoztak ki. A rendezvények biztosításában részt vevő vagyonörök tekintetében speciális vizsga megkövetelt. Úgy vélem, hogy a sportrendezvények megfelelő biztosításához szükséges biztonsági együttműködés szakmai keretei létrejöttek.

A rendezvénybiztosítási szakterület talán az egyik legjobban működő és legjobban szabályozott területe az ezer sebből vérző magánbiztonsági ágazatnak. A szakterület további fejlődése és regnálása sem képzelhető el az ágazat generális szabályozása és újjászülése nélkül. Ez meggyőződésem. Egy gyenge ágazat erős része kevésbé lehet életképes, mint egy erős ágazat gyenge része.

A magánbiztonsági szakma hatékony működéséhez – megítélésem szerint – három dologra lenne szükség: először is szükség lenne a modern kor viszonyainak megfelelő általános és ágazati jogszabályokra. Ideértve – a teljesség igénye nélkül – az állami képzések privilegizálását, a szakmában ténykedők végzettségi követelményeinek átalakítását, a Szakmai Kamara valós jogkörökkel történő felruházását is. Másodsorban versenyjogi, adójogi

³ Azonban e tárgykorban is jogalkotói mulasztás okán általános iskolai végzettséggel is van lehetőség magánbiztonsági tevékenységre, ilyen tevékenységgel foglalkozó cég alapítására és szakmai vezetésére.

és büntetőjogi eszközökkel szabályozni kellene a piac egészét, melynek során teljes paradigmaváltás keretében a megrendelői, megbízói felelősséget reális és valós súlyának megfelelően kellene értékelni és szankcionálni. El kellene érni, hogy az olcsó, de nem megfelelő minőségű szolgáltatásokat kínáló vállalkozások ne törjék le a versenyt. Végül pedig, tovább kell formálni a magánbiztonsági szakma tudományos kereteit, színvonalas szakirányú képzéseket kellene szervezni, és érdekeltté kellene tenni a vállalkozásokat, hogy támogassák foglalkoztatottjaik szakmai fejlesztését, továbbképzését.

Ennek tárgyában a magam részéről további speciális szakosítási szükségleteket érzek, fontos lenne, hogy a magánbiztonsági vállalkozások és az ilyen tevékenységet folytató személyek specializálódhassanak érdeklődési körük és a megbízói igények függvényében. Majd ezzel szoros összefüggésben indokolt lenne a szakmai kialakult tudományos háttérüknek meghatározó szerepet biztosítani a vonatkozó ágazati jogalkotás előkészítésében.

FELHASZNÁLT FORRÁSOK

- [1] Nádori L., Gáspár M., Rétsági E., Ekler J., Szegerné Dancs H., Woth P., Gáldi G., „Sportelméleti ismeretek,” Pécsi Tudományegyetem, Szegedi Tudományegyetem, Nyugat-Magyarországi Egyetem, Eszterházy Károly Főiskola, Dialóg Campus Kiadó-Nordex Kft., 2011. Elérhető: https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0025_Nadori-Dancs-Retsagi-Ekler-Gaspar-Sportelméleti_ismerek/ch06s04.html (letöltés ideje: 2021.09.11.)
- [2] Tóth N. Á., „A sportrendezvények biztosítása az antik Róma sportjogában a hatályos hazai szabályrendszer figyelembevételével,” *Sectio Juridica et Politica*, Miskolc, Tomus XXIX/1. (2011) pp. 153–166. p. 153. Elérhető: <http://midra.uni-miskolc.hu/document/12292/4364.pdf> (letöltés ideje: 2021.09.05.)
- [3] Tóth (2011) i.m. p. 153.
- [4] Onyestyák N., „A sport és politika kapcsolata Magyarországon az 1980-as években a nyári olimpiai játékok tükrében”, Doktori értekezés, Budapest, Semmelweis Egyetem Sporttudomány Doktori Iskola, 2010. Elérhető: http://old.semmelweis.hu/wp-content/phd/phd_live/vedes/export/onyestyaknikoletta.d.pdf (letöltés ideje: 2021.09.04.)
- [5] Molnár Cs., Remenyik B., „A megasportesemények turisztikai hatásai Magyarországon,” *Területi Statisztika* 2019. (59)3. pp. 300–327. pp. 304–306. Elérhető: <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/terstat/2019/03/ts590303.pdf> (letöltés ideje: 2021.09.04.)
- [6] Freyer T., „A rendvédelmi erők harca a futball-huliganizmus ellen Magyarországon,” Doktori értekezés, Budapest, Semmelweis Egyetem Doktori Iskola Semmelweis Egyetem, Testnevelési és Sporttudományi Kar Nevelés-és Sporttudományi Doktori Iskola, 2004. p. 102. Elérhető: http://old.semmelweis.hu/wp-content/phd/phd_live/vedes/export/freyertamas.d.pdf (letöltés ideje: 2021.09.04.)
- [7] Freyer (2004) i.m. p. 102.
- [8] Less (2017) i.m. p. 100.
- [9] Drury, J., Reicher, S., „Collective Psychological Empowerment as a Model of Social Change: Researching Crowds and Power,” *Journal of Social Issues*, Vol. 65, No. 4, 2009.
- [10] Less (2017) i.m. p. 106.

- [11] Takács A., „Valljuk, hogy a polgárnak és az államnak közös célja a jó élet, a biztonság, a rend, az igazság, a szabadság kiteljesítése,” In: Patyi András (szerk.), „*Rendhagyó kommentár egy rendhagyó preambulumról*,” Budapest, Dialóg Campus, 2019. p. 339.
- [12] Cserny Á., Christián L., „Gondolatok a (sport)rendezvények biztonságának fokozásához,” *Belügyi Szemle*, 2020/11. pp. 71–88. Elérhető: <https://ojs.mtak.hu/index.php/belugyiszemle/article/view/4926/3968> (letöltés ideje: 2021.09.05.)
- [13] Boda J., „Rendészettudományi szaklexikon,” Budapest, Dialóg Campus, 2019. p. 66.
- [14] Gazdag F. (szerk.), „Biztonságpolitika – Biztonsági tanulmányok,” Budapest, Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, 2011.
- [15] Finszter G., „A rendészeti szervek működésének jogi alapjai,” Budapest, RTF Alkotmányjogi és Közigazgatási Jogi Tanszék, 2008. p. 55.
- [16] Christián L., „Alternatív rendészet,” *Doktori értekezés*. Budapest, Pázmány Péter Katolikus Egyetem, 2010. p. 119.
- [17] Finszter (2008) i.m. p. 24.
- [18] 13/2001. (V.14.) AB határozat III. 1.6.1. pont.
- [19] Christián (2010) i.m. p. 120.
- [20] Németh Zs., „A civil szféra a közbiztonságban,” In: „*Ünnepi kötet Vavró István professzor 80. születésnapjára*,” Magyar Statisztikai Társaság – Széchenyi István Egyetem Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar, 2016. pp. 137–147. p. 140.
- [21] Kacziba A., „Közrend, magánrend, közbiztonság,” In: Gál Gy., Hautzinger Z. (szerk.), *Pécsi Határőr Tudományos Közlemények*. 2013. XIV. sz. pp. 23–36. pp. 33–34
- [22] Kerezsi K., Nagy V., „A rendészettudomány kritikai megközelítése,” In Boda J., Felkai L., Patyi A. (szerk.), „*Ünnepi kötet a 70 éves Janza Frigyes tiszteletére*,” Budapest, Dialóg Campus, 2017. p. 275.
- [23] Christián L., „A magánbiztonság megközelítésének egyes aspektusai,” In: Christián L., „*A magánbiztonság elméleti alapjai*,” Budapest, Nemzeti Közszerzői Egyetem Rendészettudományi Kar, 2014. p. 22.
- [24] Christián (2014) i.m. p. 20.
- [25] 3/2001. (I.31.) AB hatz. III. 1.1. pont.
- [26] Christián (2014) i.m. p. 22.
- [27] Boda (2019) i.m. p. 373.
- [28] Cserny–Christián (2020) i.m. p. 77.
- [29] Személy-, Vagyonvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamara, „Sportrendezvények biztonsága és biztosítása,” *Tanulmánygyűjtemény*, 2006. p. 41. Elérhető: <https://szakmaikamara.hu/files/images/Orszagos/Sportrendezveny/szakkonyv.pdf> (letöltés ideje: 2021.09.02.)
- [30] Személy-, Vagyonvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamara (2006) i.m. p. 41.
- [31] 2004. évi I. törvény a sportról 49. § k) pont.
- [32] 54/2004. (III. 31.) Korm. rendelet a sportrendezvények biztonságáról 2. §
- [33] 2004. évi I. tv. 63. § (1) bek. a) pont).
- [34] 2004. évi I. tv. 63. § (3) bek.
- [35] 54/2004. (III. 31.) Korm. rend. 13. §
- [36] 2004. évi I. tv. 63. § (3a) bek.
- [37] 54/2004. (III. 31.) Korm. rend. 13. § (4) bek.

- [38] 2004. évi I. tv.. 66. § (1) bek., 68/A. § (3) bek
- [39] 2004. évi I. tv. 65. § (2) bek.
- [40] 2004. évi I. tv. 65. § (3) bek.
- [41] 2004. évi I. tv.. 66. § (1) bek.
- [42] 2004. évi I. tv. 66. § (3) bek.
- [43] 2004. évi I. tv.. 68. § (9) bek.
- [44] Cserny–Christián (2020) i.m. 78.
- [45] 2004. évi I. tv.. 66. § (4) bek.
- [46] Cserny–Christián (2020) i.m. p. 78.
- [47] 54/2004. (III. 31.) Korm. rend. 18. §
- [48] Cserny–Christián (2020) i.m. p. 78.
- [49] 54/2004. (III. 31.) Korm. rend. 1. § (1) bek.
- [50] 54/2004. (III. 31.) Korm. rend. 6. §
- [51] 54/2004. (III. 31.) Korm. rend. 5. §
- [52] 2004. évi I. tv. 68/A. § (4) bek.
- [53] 2004. évi I. tv. 69/B. §
- [54] Cherny–Christián (2020) i.m. p. 81.
- [55] Személy-, Vagyonvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamara (2006) i.m. pp. 58–59.
- [56] Csege Gy., „Magánbiztonság II.” A kiadvány „A versenyképes közszolgálat személyzeti utánpótlásának stratégiai támogatása” elnevezésű projekt keretén belül készült. Budapest, Belügyminisztérium, 2018. p. 199. Elérhető: http://bmkszf.hu/dokumentum/2709/Maganbiztonsag_II.pdf (letöltés ideje: 2021.09.02.)
- [57] Csege (2018) i.m. p. 200.
- [58] Cserny–Christián (2020) i.m. p. 76.